

Pótlás az osztják-jurák lexikális kölcsönzésekhez

Az osztják és jurák közti szókölcsonzések tárgyaló dolgozatomban (NyK 80: 358—369) foglaltakat néhány további etimológiai észrevétellel kívánom kiegészíteni. POPOV és ROSLJAKOV—BARTENEV osztják szótári gyűjtésének sajtó alá rendezése során további jurák eredetű szókra bukkantam, azokkal teszem most teljessé az akkor közölt listát.

73. Р *хэмэтта* 'понимать, чувствовать', РВ *хэмэтлэмэ* 'догадываюсь, понимаю, смекаю, налаживаю' < jur. Р *хамэдованэ* 'понимать, чувствовать', О *хамедэ* 'verstehen; verstehen, anschaffen, anfertigen' (ЛЕНТ. 168), *хамэда(сь)* 'приготовить, наладить; направить; снарядить; понять; узнать' (ТЕР. 730). А шзт мэр АНЛОQVIST фолжегыте: N *хамеллем* 'einsehen, verstehen' (Nostj. 69), s benne az *m* nem elírás (cirill) *š* helyett, amint a DEWO (501) lehetségesnek tartja.

74. Р *ямдю* 'ремни-узды, повод' < jur. Р *ямдүй* ua., О *ямтси* 'Riemen aus Sämischleder am Rentierhalfter' (ЛЕНТ. 98), *ямдэ, ямдю* 'украшение на оленьей упряжке' (ТЕР. 840).

75. Р *юнэ* 'узкий длинный залив материнский' < jur. Р *юнэ* ua., О *jun* 'schmale Flußbucht, sackförmig aufgehörender Flußarm, langer schmaler See' (ЛЕНТ. 142), *юн* 'протока' (ТЕР. 813).

76. Р *ягэб* 'пень, укрючина' < jur. *янг* 'выцветшее на солнце дерево, обрубок дерева' (ТЕР. 844).

77. Р *иптjá* [= *јip(э)тá*] 'буран' < jur. О *јераде* 'heiß (Wetter, Ofen)', U *јераде мерэе* 'heißer Wind, Südwind' (ЛЕНТ. 113), *ендя* горячий; жаркий, *ендя мерця* 'южный ветер' (ТЕР. 102—103).

78. РВ *лэптá* 'долина' < О *лапта* 'tiefliiegend und eben; tiefegelegene Ebene, Flachland, Niederung' (ЛЕНТ. 220), *лапта* 'равнина, плоская низменность, низина; поле' (ТЕР. 162).

79. Р *муттүзэ* 'нарта для перевозки чумовых шестов' < jur. О *үтү*², Kis. *үтүс* 'Lastschlitten ohne Boden zu Beförderung der Zeltstangen usw.' (ЛЕНТ. 45).¹

80. РВ *нэдөрмá* 'дорога' < jur. О *нэдарма* 'großer Weg, allgemeiner Weg, auch im Sommer fahrbarer Rentierweg' (ЛЕНТ. 322), *нэдарма* 'широкая утрямбованная дорога' (ТЕР. 292).

81. Р *ненцáды* 'нестельная самка' < jur. ОР *нэнсáди* 'Rentierkuh, die in diesem Jahr nicht geworfen oder deren Kalb gestorben ist, infolgedessen sie feist geworden ist' (ЛЕНТ. 320), *ненцáды* 'яловая важенка' (ТЕР. 296).

¹ Erre a származtatási lehetőségre HAJDÚ PÉTER volt szíves felhívni figyelmemet, amiért ezúton is köszönetet mondok; H. L.

82. RB *сѣймă* 'варавина (пеньковая веревка)' < jur. T *šajem*, Nj. *šejma* 'Seil' (ЛЕНТ. 423), *сѣм* (веревка) (ТЕР. 597).

83. P *сеучаць*, RB *сѣйчакъ* 'ружейный замок' < jur. O *šec*^o 'Schloß der Flinte' (ЛЕНТ. 441), *šetš(аη)* 'затвор ружья' (РОРОВА: SUA 12: 118).

Kiegészítések a hanghelyettesítésekhez:

A jurák *t*-t, *d*-t az osztják — a *č* (= *t* + *s*) mellett — *d*-vel (= *t*) (74), *t*-vel (77) helyettesítette (vö. NyK 80: 367, 6. pont), a szókezdő *η*-t *m*-mel (79).

A fenti jövevényszók a következő fogalmi körökbe tartoznak (vö. i. h.):

1. réntartás: 74, 81,
2. közlekedés: 79, 80,
4. halászat, vadászat: 83,
8. térszínformák: 75, 78,
9. egyéb: 73, 76, 77, 82.

Dolgozatom előző részében a 23. szám alatti ostj. RB *мѣръ* 'железа' < jur. O *mar*^o 'Drüse' származtatás (NyK 80: 363) téves, az osztják és a jurák szó ugyanis egymás uráli kori megfelelői (l. DEWO 951).

HONTI LÁSZLÓ

Ergänzungen zu den ostjakisch-jurakischen lexikalischen Entlehnungen

von LÁSZLÓ HONTI

Der Aufsatz „Ostjakisch-jurakische lexikalische Entlehnungen“ des Verf.s (NyK 80: 358—369) wird durch weitere 11 Etymologien „ostjakisch < jurakisch“ ergänzt. Die ostjakischen Angaben stammen aus denselben handschriftlichen Quellen, die in der genannten Studie vorgestellt wurden.